Historien bag fotoet

Enkefru Olsens store dag

Af Per Steenholdt

På fotografiet er det uden tvivl hovedpersonen enkefru Olsen, der ses foran sin cafe en sommerdag 1910. Hun er tæt på 77 år og er festens hovedperson. Det er et meget historisk sted, hvor den gamle kongsgård, der nedbrændte i 1443, skulle have ligget. Det er bestemt ikke den første fest i netop det område. Den mest omtalte fest i Danmarks historie er uden tvivl den, der blev holdt d. 9. august 1157. Den vil jeg da også se nærmere på, inden jeg præsenterer enkefru Olsen.

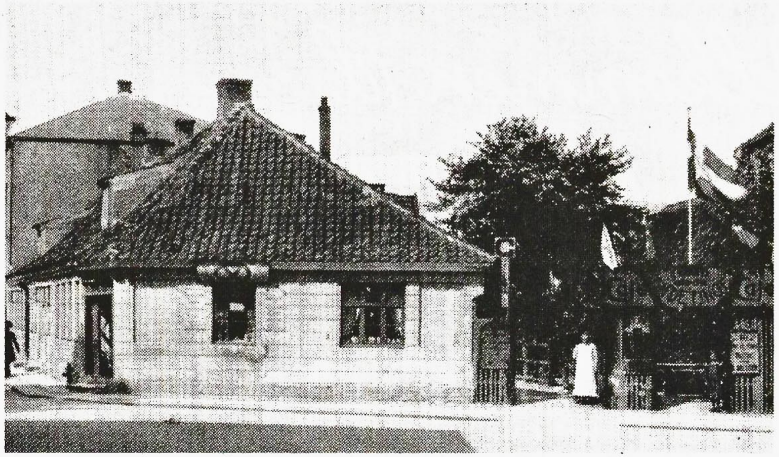

"Klar til fest" Bondetinget 2, 1910. Foto: Lokalhistorisk arkiv.

Den blodige fest i 1157

Denne fest er siden gået over i historien som "Blodgildet i Roskilde". Det var forsoningsfest efter en kamp om den danske kongekrone, der havde varet siden 1146. Det år valgte kongen Erik Lam at frasige sig kongekronen og gå i kloster. I 1157 bliver der endelig aftalt en fred. Danmark skal opdeles, og kongeemnerne får hver deres del af riget. Valdemar bliver konge i Jylland, Svend får Skåne og Knud får Sjælland og Fyn. Det er Knud, der er værten ved den store forsoningsfest. Stedet er Kongsgården i Roskilde, som var beliggende i området omkring Bondetinget 2 og Skolegade 3. Saxo, Absalons talerør, skildrer festen, så ingen kan være i tvivl. Svend er en nedrig skurk. Han vil dræbe både Knud og Valdemar. Det lykkedes dog Valdemar at flygte, og kort tid efter dræbes Svend ved slaget på Grathe Hede. Valdemar får siden tilnavnet "Den Store", og man kan ikke finde beretninger, hvor andre end Svend er den nedrige skurk. Ikke underligt, at det er sejrherren, der skriver historien. Dengang blev historien skrevet på latin og opbevaret på diverse klostre. Det skal da også nævnes, at den ældste bevarede kopi af eksempelvis Roskilde Krøniken er fra slutningen af 1200- tallet. Det er utænkeligt, at noget blev kopieret og bevaret, hvis det indeholdt kritik af Valdemar. Valdemar var jo søn af Knud Lavard, der blev ophøjet til helgen i 1169.

Tilbage til festen hos enkefru Olsen

Festen i 1910 er ikke en del af den historie, som eleverne på den nærliggende Katedralskole skulle lære om. Fru Olsen synes slet ikke at være nævnt i litteraturen.

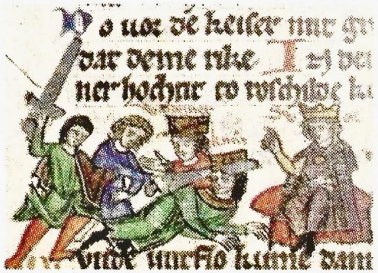

Festen der udviklede sig voldeligt. Her tegnet i et 1200-tals håndskrift: "Sächsische Weltchronik". Kopi fra 1400-tallet.

Han Rønø skriver om "Det historiske hjørne" i 1963 og nævner, at Ida Jansen residerer på hjørnet og sælger kager. "Residerer" er nok ikke den korrekte vending. Ida Jansen er betegnet som "Detailhandlerske" i diverse folketællinger. Det er fru Olsen, der ejer ejendommen og beskrives som "Værthusholderske". Ida Jansen kan have lejet lokalet, hvorfra der sælges brød og kager. Forstørrer man det gamle foto ses det, at anledningen til at hejse flaget er, at der er pyntet op til 50 års jubilæum. Det er Cafe Bondetinget, der i 1910 har ligget på stedet siden 1860 og derfor har fødselsdag. Allerede den 1. februar 1860 er Anders Olsen, fru Olsens mand, registreret som ejer af ejendommen. Hvis jubilæet ikke fejres en tilfældig dag, kan det måske være på dagen, hvor parret fik deres bevilling eller var klar efter ombygning. Fru Olsen hed oprindeligt Lise Kathinka Kjeldsen og var født på Sankt Jørgensbjerg i 1833 af fattige forældre. Fattigdommen slipper hun dog ikke for. I kirkebogen kan man læse, at hendes mand, Anders Olsen, har begået selvmord ved at hænge sig. Han var i 1888 deprimeret over dårlige økonomiske forhold. Lise Olsen har ikke kæmpet mod rivaler til kongemagten, men kæmpet for at sikre et økonomisk udkomme til sig selv og sine børn. Hun får bevillingen som værthusholderske og har held med sin kamp. Ikke alene driver hun Cafeen til jubilæumsdagen i 1910, den giver også et rimeligt overskud. I folketællingen fra 1916 kan man se, hun har opgivet en årlig indkomst på 1200 kr. samt en formue på 4500 kr. Jeg håber, hun havde en dejlig fest i 1910 – en af hverdages helte, der fortjente den. Enkefru Olsen dør i 1917, og "Staten" køber ejendommen til nedrivning. Eleverne fra Katedralskolen, kunne dog nok købe kager nogle år endnu. I 1921 kan man se, at Ida Jansen stadig bor i ejendommen, men nu som lejer hos "Staten".